

UIT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Det juridiske fakultet

Norsk jurisdiksjon over fiskevernsonen ved Svalbard og sokkelen under denne

Er Svalbardtraktaten moden for revidering?

—

Maria Simonsen

Masteroppgave i rettsvitenskap Mai 2017

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Oppgavens tema	1
1.2	Historisk bakgrunn for oppgaven og temaets aktualitet.....	1
1.3	Avgrensning	3
2	Veien videre	3
3	Staters suverenitet på havet.....	4
3.1	Sjøterritorium	4
3.2	Økonomiske soner.....	6
4	Svalbardtraktaten.....	8
4.1	Traktatens bakgrunn.....	8
4.2	Traktatens likebehandlingsprinsipp.....	9
4.3	Fiskevernsonen.....	11
4.2.1	Bakgrunn og formål	11
4.3.2	Internrettslig og folkerettslig hjemmel.....	12
5	Er Svalbardtraktaten moden for revidering?	15
5.1	Innledning.....	15
5.2	Gjelder svalbardtraktaten i fiskevernsonen?	16
5.2.1	Norges offisielle holdning.....	16
5.2.2	Andre traktatparters tolkning av traktaten.....	18
5.2.3	Tolkning av traktaten	19
5.2.4	Konklusjon	28
5.3	Kan EU dele ut lisenser for fiske av snøkrabbe i fiskevernsonen?	28
5.3.1	Snøkrabben.....	28
5.3.2	Staters suverenitet over kontinentalsokkelen	29
5.3.3	Norsk suverenitet over Svalbards kontinentalsokkel	31
5.3.4	Konklusjon	34

5.4 Vil det være i Norges interesse å revidere svalbardtraktaten?	34
5.4.1 Mulige løsninger	34
5.5 Konklusjon	38
6 Referanser.....	39

1 Innledning

1.1 Oppgavens tema

Temaet for denne avhandlingen er den norske reguleringen av uttaket av villlevende marine ressurser fra havområdene utenfor Svalbard. Mer presist er det reguleringen av fiskevernsonen og kontinentalsokkelen under den det vil bli redegjort for her. Kjernen i oppgaven er en redegjørelse av Norges suverenitet over havområdene utenfor Svalbard etter svalbardtraktaten, med fokus på de særspørsmål som gjør seg gjeldende når man snakker om fiskevernsonen.

Et slikt særspørsmål er om svalbardtraktaten får anvendelse i fiskevernsonen, og på kontinentalsokkelen under den. Norges offisielle holdning er at svalbardtraktaten ikke gjelder utenfor Svalbards sjøterritorium, men dette bestrides av flere av de andre partene i traktaten.

Hovedproblemstillingen i avhandlingen er om svalbardtraktaten er moden for revidering. Denne har sin bakgrunn i at slik ordlyden i Svalbardtraktaten lyder nå sier den ingenting om havområdene utenfor sjøterritoriet. Svalbardtraktatens geografiske virkeområde har vært omdiskutert i tretti år, uten å ha fått noen tilfredsstillende avklaring.

Tematikken er fortsatt aktuell, noe som kan illustreres med ”snøkrabbestriden” som for tiden er mye omtalt i media¹. Jeg spør derfor om det er på tide å omformulere svalbardtraktaten.

1.2 Historisk bakgrunn for oppgaven og temaets aktualitet

Svalbard, tidligere Spitsbergen, er et fellesnavn på ei øygruppe som ble oppdaget av Willem Barents i 1596. Øygruppa ligger i Barentshavet, midt mellom Norge og Nordpolen. (ca 74° og 81° n.br. 10° og 35° ø.l).²

Flere nasjoner, inkludert Danmark-Norge og England hevdet å ha rettigheter til øygruppa. Danmark-Norge og England mente å ha suverenitet. Andre nasjoner, som Nederland, Frankrike og Spania mente å ha rettigheter til jakt og fiske etter prinsippet om mare liberum.³

¹ VG.no, ”Fiske-Sandberg: Vi gir ikke bort en eneste krabbe”, <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/eu/fiske-sandberg-vi-gir-ikke-bort-en-krabbe/a/23906465/>.

² Store norske leksikon, ”Svalbard”, <https://snl.no/Svalbard>.

Mare liberum er et prinsipp utformet av Hugo Grotius i 1609. Han hevdet at havet etter sin natur måtte være fritt for alle.⁴ I dag er dette prinsippet om det frie hav anerkjent i folkeretten, med de begrensninger som følger av havretten.⁵

Svalbard var på 16- og 1700 tallet et populært område for jakt og fiske, blant annet på grunn av øygruppas store forekomster av hval og hvalross. Uten noen suveren stat som kunne regulere den omfattende jakten kollapset ressursene.

Svalbard hadde fra sin oppdagelse folkerettslig status som terra nullius. Uttrykket terra nullius stammer fra romerretten, og betyr ”land som ikke tilhører noen”, eller ”ingenmannsland”. Uttrykket brukes i folkeretten for å beskrive landområder som aldri har ligget under noen stats suverenitet.

Svalbard ble betegnet som terra nullius helt til Svalbardtraktaten ble inngått i 1920. Traktaten ga Norge full og uinnskrenket suverenitet over Svalbard, kun begrenset av traktaten selv.

I kraft av sin suverenitet over Svalbard opprettet Norge i 1977 en fiskevernsoner rundt Svalbard. Fiskevernsonen er en sone på 200 nautiske mil rund Svalbard hvor Norge hevder retten til å regulere fisket med siktemål på å bevare ressursene. Fiskevernsonens nærmeste slektning innen havets folkerett er den 200 miles eksklusive økonomiske sonen. Forskjellen er at fiskevernsonen ved Svalbard er ikke-diskriminerende. Hva denne forskjellen går ut på vil bli nærmere forklart i punkt 4.2.1.

Siden svalbardtraktaten er fra 1920, og det ikke fantes noe begrep for 200 miles økonomiske før langt senere, er det i dag fortsatt uenighet om svalbardtraktaten får anvendelse i denne sonen. Dette utgjør kjernen i oppgavens tematikk, og er også bakgrunnen for problemstillingen i punkt 5.2, ”Gjelder Svalbardtraktaten i fiskevernsonen”.

Torsk, hyse og lodde er verdifulle fiskeriressurser i havområdene utenfor Svalbard. Disse fiskebestandene er delt mellom norsk fastlandsone, svalbardsonen, og sovjetisk sone. Andre fiskebestander vandrer mellom sonene, mens reker er eksklusive for Svalbardsonen.⁶

³ Churchill, Robin, og Ulfstein, Geir, ”The disputed maritime zones around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, 2010 s. 552.

⁴ Store norske leksikon, ”Mare liberum”, https://snl.no/Mare_liberum.

⁵ Prinsippene om staters suverenitet, moderne reguleringer av sjøterritorium og eksklusive økonomiske soner.

Selv om Svalbardtraktaten snart er 100 år gammel er den fortsatt like aktuell. Den har i den siste tiden vært mye omtalt i media. Det er særlig den lukrative snøkrabben som har brakt spørsmål om traktatens geografiske virkeområde på banen igjen. Dette spørsmålet vil bli behandlet i avhandlingens punkt 5.2.

Rett før jul i 2016 sendte EU beskjed til Norge om at Latvia, Litauen og Polen hadde utstedt lisenser til 16 fartøy for å fiske snøkrabbe i fiskevernsonen ved Svalbard. 16. Februar 2017 ble den litauiske båten ”Senator” oppdaget av Kystvakta mens den fisket snøkrabbe i fiskevernsonen.⁷ Disse hendelsene skaper grunnlaget for underproblemstillingen i avhandlingens punkt 5.3:

”Kan EU dele ut lisenser for fiske av snøkrabbe i fiskevernsonen?”.

1.3 Avgrensning

Det vil av hensyn til tid og omfang være nødvendig å foreta noen avgrensninger.

Selv om snøkrabbestriden aktualiserer spørsmål knyttet til Svalbards kontinentalsokkel vil det ikke bli brukt tid på særlige problemstillinger knyttet til olje og gassutvinning.

Reguleringen av norske fartøys virksomhet i havområdene rundt Svalbard vil det heller ikke bli brukt tid på.

2 Veien videre

Opgavens hoveddel starter med en redegjørelse av folkerettens regler om stateres suverenitet på havet, og deres anledning til å opprette fiskerisoner med hjemmel i havretten.

Redegjørelsens formål er å belyse tilblivelsen av den noe spesielle regulering av uttak av viltlevende marine ressurser fra havområdene utenfor Svalbard, samt konflikten mellom Norge og visse andre stater⁸ når det kommer til den norske reguleringen av fiskevernsonen.

Deretter vil Svalbardtraktaten bli behandlet nærmere. Derunder dens tilblivelse og virkning. Herunder vil traktatens likebehandlingsprinsipp, og spørsmålet om traktatens geografiske

⁶ Ulfstein, Geir, ”Reguleringsproblemer i fiskevernsonen ved Svalbard”, *Lov og Rett* 1987 s. 338.

⁷ NRK.no, ”Norge kan tape snøkrabbestriden”, <https://www.nrk.no/ytring/norge-kan-tape-snokrabbestriden-1.13351818>.

⁸ Særlig Russland, Island og Spania.

virkeområde forsøkes utredes. I denne avhandlingen vil spørsmålet om virkeområde avgrenses til fiskevernsonen og sokkelen under denne.

Hovedproblemstillingen vil bli behandlet i avhandlingens femte punkt. Spørsmålet er om Svalbardtraktaten er moden for revidering. Jeg har valgt å dele inn hovedproblemstillingen i to underproblemstillinger. Den første er om svalbardtraktaten gjelder i fiskevernsonen og på sokkelen under denne. Tolkningen av traktatens ordlyd vil være sentral i denne delen.

Den andre problemstillingen som vil bidra til å belyse problematikken rundt tolkningen av traktaten er om EU kan dele ut lisenser for fiske av snøkrabbe i fiskevernsonen. Denne vil bli behandlet i punkt 5.3.

Jeg har valgt denne inndelingen for å kunne belyse de aktuelle problemene vi støter på i forbindelse med Svalbardtraktaten. Håpet er at denne gjennomgangen skal kunne gi grunnlaget for en konkret vurdering av om Svalbardtraktaten er moden for revidering eller ikke.

3 Staters suverenitet på havet

3.1 Sjøterritorium

Fra et historisk perspektiv har fiskeri og havressurser vært svært viktig for norsk økonomi. Den lange kystlinjen gjør at det norske folk er blant dem med størst interesse for ressursene i havet. Likevel er begreper som sjøterritorium, økonomisk sone, og kontinentalsokkel moderne folkerettslige konstruksjoner. I denne delen av avhandlingen vil det bli redegjort for disse folkerettslige reglene som til sammen regulerer kyststatenes suverenitet på havet. Formålet er å gi en bedre forståelse for de særlige problemstillingene knyttet til øygruppen Svalbard.

Vi har sett innledningsvis i punkt 1.2 at den tradisjonelle havretten tok utgangspunkt i ”*fritt hav doktrinen*”, som går helt tilbake til 1600-tallet. Denne doktrinen begrenset nasjonalstatens suverenitet til et smalt belte rundt statens kystlinje. Det er dette som i dag er kjent som statens sjøterritorium. Innenfor dette sjøterritoriet utøvde staten suverenitet omtrent som på landterritoriet. Resten av havet ble hevdet å være fritt, og tilhørte derfor ikke noen stat. Ute på det åpne hav hadde derfor alle stater lik rett til høsting og ferdsel.

Denne situasjonen varte helt inn på 1900-tallet. På denne tiden økte interessen fra nasjonalstatene for å sikre seg kontroll over de marine ressursene. Både økonomiske

interesser og ønsket om en bærekraftig forvaltning av bestander førte til uenigheter mellom statene om rettigheter til lukrative fiskebestander. Denne situasjonen førte etter hvert til en endring av havretten.

Den amerikanske presidenten Harry S. Truman var den første til å utfordre fritt hav doktrinen. Han proklamerte at USA forbeholdt seg retten til å utnytte ressursene på landets kontinentalsokkel. Flere nasjoner fulgte raskt etter ved å utvide sine sjøterritorium.⁹ Spørsmålet om sjøterritoriets bredde forble kontroversielt, selv om det ble gjort flere forsøk på å komme til en enighet.

Mellom 1949 og 1956 utarbeidet FNs Folkerettskommisjon flere utkast til bestemmelser om havets folkerett. Arbeidet utgjorde grunnlaget for den første havrettskonferansen som ble avholdt i Genève i 1958. Denne havrettskonferansen vedtok fire konvensjoner: konvensjon om sjøterritoriet og den tilstøtende sone, konvensjon om det åpne hav, konvensjon om fiske og bevaring av de levende ressursene i det åpne hav, og konvensjonen om kontinentalsokkelen. Norge ratifiserte kun kontinentalsokkelkonvensjonen.¹⁰

En rekke viktige spørsmål forble fortsatt uløst, særlig spørsmålene om sjøterritorium og fiskerigrenser. Dette var hovedårsaken til at flere land ikke ønsket å ratifisere konvensjonene. FN innkalte derfor til en ny havrettskonferanse i 1973. FNs havrettskonvensjon (UNCLOS) vedtatt 10. Desember 1982 er et resultat av disse forhandlingene. Konvensjonen trådte i kraft 16. November 1994 og Norge ratifiserte konvensjonen 26. Juni 1996. Konvensjonen er per i dag ratifisert av 168 stater¹¹, og dens innhold regnes for folkerettslig sedvanerett selv for stater som ikke har ratifisert konvensjonen.

Omfanget av kyststatens suverenitet slås fast i havrettskonvensjonens artikkel 2. Ut over dens landterritorium og indre farvann, omfattes et tilstøtende belte kalt sjøterritoriet. For øystater

⁹ UN.org, "Havrettskonvensjonen – et historisk perspektiv",

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm.

¹⁰ Regjeringen.no, "Havrettskonvensjonen", <https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/rydde-internasjonalt/havrettskonvensjonen/id445763/>.

¹¹ UN.org, "Kronologisk liste over ratifiseringer av havrettskonvensjonen",

http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Law%20of%20the%20Sea.

gjelder suvereniteten deres arkipelfarvann og sjøterritoriet. Suvereniteten omfatter også luftrommet over sjøterritoriet, og dets havbunn og undergrunn.

Det følger videre av konvensjonens artikkel 3 at hver stat har rett til å bestemme sitt sjøterritoriums bredde, opp til en grense som ikke kan overstige 12 nautiske mil målt fra grunnlinjer som er fastsatt i samsvar med konvensjonen. Sjøterritoriet er den delen av havet som er totalt underlagt kyststatens suverenitet. Sjøterritoriet utgjør derfor på sett og vis motsetningen til det frie hav.

Doktrinen om fritt hav har imidlertid enkelte gjenlevninger i konvensjonen. Artikkel 17 er et eksempel på dette. Artikkel 17 gir skip fra andre stater rett til uskyldig gjennomfart gjennom kyststatens sjøterritorium.

3.2 Økonomiske soner

Så langt har vi sett på kyststatenes sjøterritorium. I denne neste delen skal vi se på statenes muligheter for suverenitetsutøvelse utenfor sjøterritoriet.

Økonomisk sone er et folkerettslig begrep for en kyststats eksklusive fiskerisone utenfor dens sjøterritorium. Den eksklusive økonomiske sonen befinner seg derfor både fysisk og rettslig mellom sjøterritoriet og det åpne hav.

Ved et historisk tilbakeblikk ser vi at det så tidlig som på 1940-tallet ble det fremsatt suverenitetskrav utenfor sjøterritoriet fra flere kyststater. Enkelte latinamerikanske stater proklamerte suverenitet helt til 200 nautiske mil fra kystlinjene sine for å beskytte fiskeriressursene sine mot overfiske fra de store moderne fiskeflåtene fra mer industrialiserte land.

Flere stater fulgte deres eksempel, og opprettet funksjonelle havsoner og fiskerigrenser. En viss suverenitet ut til 200 nautiske mil fra kystlinjen var derfor etablert sedvanerett også før havrettskonvensjonen ble til i 1982. Vi sier derfor at disse reglene er konsolidert¹² og validert av havrettskonvensjonen.

Havrettskonvensjonen femte del omhandler eksklusive økonomiske soner, og artikkel 55 definerer begrepet:

¹² De folkerettslige reglene er styrket i vekt gjennom sammenføring av sedvane og bindende traktat.

”The exclusive economic zone is an area beyond and adjacent to the territorial sea, subject to the specific legal regime established in this Part, under which the rights and freedoms of other States are governed by the relevant provisions of this Convention.”

Ordlyden definerer altså den eksklusive økonomiske sonen som et område som ligger utenfor og støter opp til sjøterritoriet, og som er underlagt den særlige rettsordning fastsatt i konvensjonens femte del.

Konvensjonens artikkel 56 nr.1 litra a angir kyststatens rettigheter innenfor sin økonomiske sone.

”1. In the exclusive economic zone, the coastal State has:

(a) sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the seabed and of the seabed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, currents and winds;”

Kyststaten har etter dette ikke full suverenitet i sin økonomiske sone slik den har på landterritorium og sjøterritoriet, men den har suverene rettigheter til naturressursene, både på havbunnen og i vannmassene.

Disse suverene rettighetene til naturressursene gjør at kyststaten har full rett til å diskriminere mot andre nasjoners fiskefartøy i reguleringen av sin økonomiske sone. Kyststaten har eksklusive rettigheter til å forvalte og utnytte naturressursene, mens andre stater kun har rett til blant annet skipsfart og overflyvning over annen stats økonomiske sone.

Yttergrensen for den økonomiske sonen er nedfelt i havrettskonvensjonens artikkel 57. Det følger av denne at den økonomiske sonen ikke skal strekke seg ut over 200 nautiske mil fra de grunnlinjer som sjøterritoriets bredde måles fra.

Norges Økonomiske sone (NØS) ble opprettet i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone (økonomisk soneloven) med virkning fra 1. januar 1997. I denne sonen innebærer den norske reguleringen i økonomisk soneloven § 3 et forbud mot at utlendinger kan drive fiske i den norske økonomiske sonen.

Som vi nå har sett utviklet havets folkerett seg raskt i løpet av 1900-tallet. Kyststatene hadde tidligere bare rettigheter og jurisdiksjon innenfor et smalt belte langs sin egen kyst - sjøterritoriet. Svalbardtraktaten gir Norge suverenitet over Svalbard og dens sjøterritorium, men traktaten er fra 1920. Dette innebærer at traktatens ordlyd naturlig nok kun omfatter ”*the territorial sea*” (sjøterritoriet). En kyststats rett til å opprette en økonomisk sone utenfor denne oppstod først flere år senere.

Nå som vi har fått en oversikt over inndelingen av de ulike sonene for en stats suverenitet på havet, skal vi snart se på hvilke konsekvenser det har for tolkningen av svalbardtraktaten at den er eldre enn det folkerettslige konseptet om 200 miles økonomiske soner.

4 Svalbardtraktaten

4.1 Traktatens bakgrunn

Som nevnt innledningsvis ble Svalbard i lang tid sett på som et terra nullius – et landområde hvor ingen stat hadde suverenitet.

Det ble opp i gjennom historien gjort flere forsøk på å avklare hvilken stat som skulle ha herredømme over Svalbard. Norge var flere ganger i spissen for disse forhandlingene. Allerede tidlig på 1870-tallet ønsket unionen mellom Sverige og Norge norsk annektering¹³ av Svalbard, men Russland motsatte seg dette.

Fra begynnelsen av 1900-tallet økte den økonomiske aktiviteten på Svalbard, særlig når det gjaldt kullutvinning, og dette gjorde det nødvendig å avklare øygruppas folkerettslige status.

Etter unionsoppløsningen i 1905 ble det gjort flere forsøk fra Norge på å avklare Svalbards status. Det ble arrangert en serie internasjonale konferanser i 1910, 1912, og 1914 hvor muligheten for en internasjonal administrativ ordning ble drøftet. Utbruddet av første verdenskrig vanskeliggjorde videre forhandlinger, og Svalbard-spørsmålet ble lagt på is.

Etter krigen brakte Norge spørsmålet igjen på banen, denne gangen på fredskonferansen i Paris i 1919. To mulige løsninger ble vurdert på denne konferansen. Den ene løsningen var å gi Norge et internasjonalt mandat fra Folkeforbundet til å forvalte Svalbards territorium på

¹³ Anneksjon er en tilegnelse av et landområde ved ensidig erklæring.

vegne av det internasjonale samfunnet. Det andre alternativet gikk ut på å gi Norge suvereniteten over øygruppa, under forutsetning om at andre stater fikk visse rettigheter.

Treaty concerning the Archipelago of Spitsbergen (Svalbardtraktaten) ble inngått 9. Februar 1920, og trådte i kraft 14. August 1925. Traktaten ga Norge full suverenitet over øygruppa, og sikret de øvrige traktatpartene enkelte rettigheter.

Traktatens artikkel 1 bestemmer at traktatpartene ”*undertake to recognize, subject to the stipulations of the present Treaty, the full and absolute sovereignty of Norway over the Archipelago of Spitsbergen*”. Dette innebærer blant annet at Norge har eksklusiv rett til å vedta og håndheve lover på Svalbard, også ovenfor borgere og næringsvirksomheter tilhørende andre traktatparter.

I dag¹⁴ er 44 stater parter i Svalbardtraktaten. Traktaten er en folkerettslig avtale, og det er derfor bare traktatpartene som kan kreve rettigheter av Norge på vegne av sine borgere og selskaper på grunnlag av den. Likevel har alle stater, uavhengig av om de er parter i svalbardtraktaten, plikt til å respektere norsk suverenitet over Svalbard i henhold til alminnelige folkerettslige regler om stilltiende aksept fra de øvrige statenes side.¹⁵ Med dette menes at selv om det i utgangspunktet bare er partene i traktaten som er tvunget til å anerkjenne Norges suverenitet over Svalbard, har de andre statene funnet seg stilltiende i det så lenge at norsk suverenitet nå må anses som sedvane.

Når det gjelder begrensninger i norsk suverenitet stipulert av traktaten gjelder dette blant forbud mot å bruke Svalbard til militære formål. Det gjelder også forbud mot å ilegge skatter og avgifter som gir privilegium, monopol, eller andre fordeler for den norske stat eller noen borger av en traktatpart. Disse vil ikke bli videre omtalt her. Viktigst for denne avhandlingen er de reglene om likebehandling som fremkommer av traktatens artikkel 2 og 3. Disse vil bli redegjort for nedenfor i pkt. 4.2.

4.2 Traktatens likebehandlingsprinsipp

Svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp leses ut av traktatens artikkel 2 og 3.

¹⁴ pr. 27. April 2017.

¹⁵ St.meld.nr. 22 (2008-2009) s. 20-21.

“Ships and nationals of all the High Contracting Parties shall enjoy equally the rights of fishing and hunting in the territories specified in Article 1 and in their territorial waters.

Norway shall be free to maintain, take or decree suitable measures to ensure the preservation and, if necessary, the re-constitution of the fauna and flora of the said regions, and their territorial waters; it being clearly understood that these measures shall always be applicable equally to the nationals of all the High Contracting Parties without any exemption, privilege or favour whatsoever, direct or indirect to the advantage of any one of them.”

Slik lyder Svalbardtraktatens artikkel 2. Ut fra en naturlig forståelse av ordlyden i bestemmelsen innebærer dette at alle traktatpartenes skip og borgere skal ha lik rett til fiske og jakt innenfor de områder som er nevnt i artikkel 1¹⁶, og deres territoriale farvann.

Det følger videre at Norge skal stå fritt til å gjøre passende tiltak for å sikre bevarelsen av, og om nødvendig, gjenopprettelsen av dyre- og plantelivet på Svalbard. Den eneste begrensningen i denne friheten er at disse tiltakene alltid skal anvendes likt overfor borgerne til de kontraherende partene.

Norge har derfor etter svalbardtraktaten en folkerettslig forpliktelse til å sikre like rettigheter for borgere og selskaper tilhørende traktatpartene på de områdene som er definert av traktaten.

Det følger videre av artikkel 3 at *”[T]he nationals of all the High Contracting Parties shall have equal liberty of access and entry for any reason or object whatever to the waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1; subject to the observance of local laws and regulations, they may carry on there without impediment all maritime, industrial, mining and commercial operations on a footing of absolute equality.”*

¹⁶ *“(…) the Archipelago of Spitsbergen, comprising, with Bear Island of Beeren-Eiland, all the islands situated between 10° and 35° longitude East of Greenwich and between 74° and 81° latitude North, especially West Spitsbergen, North-East Land, Barents Island, Edge Island, Wiche Islands, Hope Island or Hopen-Eiland, and Prince Charles Forland, together with all islands great or small and rocks appertaining thereto.”*

Dette betyr at alle de kontraherende parters borgere skal ha lik rett til adgang og opphold, uten hensyn til grunn eller formål, til områdene nevnt i artikkel 1. Det følger av dette at borgerne fra traktatlandene skal kunne drive allslags industri og handelsvirksomhet på jevnbyrdig grunnlag, forutsatt at de retter seg etter stedlige lover og forskrifter.

Denne reguleringen omtales som svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp. Det må presiseres at dette prinsippet ikke gir noen ubetinget frihet for noen til å drive virksomhet. Retten til å regulere og eventuelt forby virksomhet tilhører som nevnt Norge som suveren stat. Det prinsipielle utgangspunktet er at Norge kan velge å totalt forby en bestemt type virksomhet, så lenge forbudet gjelder likt for alle.

Det må presiseres at reglene om likebehandling er ikke et prinsipp som gjennomsyrrer traktaten, men en regel rettet mot de spesifikke aktivitetene nevnt i traktatens artikkel 2 og 3. Dette følger naturlig av bestemmelsenes ordlyd.

Det er dette likebehandlingsprinsippet som fører til uenighet mellom Norge og flere andre traktatparter. Det er på det rene at det gjelder på Svalbards landterritorium, sjøterritorium, og indre farvann. Uenigheten knytter seg til reguleringen av Svalbards fiskevernsoner. Nærmere beskrivelse av fiskevernsonen følger umiddelbart nedenfor i punkt 4.3.

4.3 Fiskevernsonen

4.2.1 Bakgrunn og formål

Som nevnt innledningsvis i punkt 1.2 ble det på grunnlag av Norges suverenitet over Svalbard etter svalbardtraktatens artikkel 1 ved kongelig resolusjon¹⁷ opprettet en fiskevernsoner utenfor sjøterritoriet. Fiskevernsonen er en 200 mils sone, men den er avgrenset av yttergrensa for den norske økonomiske sone (NØS).

Fiskevernsonen ble opprettet med hjemmel i lov 17. desember 1976 om Norges økonomiske sone (økonomiske soneloven) § 1.

Et sentralt spørsmål er hvorfor det ble det opprettet en fiskevernsoner, og ikke en eksklusiv økonomisk sone? En eksklusiv økonomisk sone ville jo ha gitt Norge eksklusive rettigheter til fiske og fangst innenfor sonen.

¹⁷ Med virkning fra 15. Juni 1977.

Formålet med opprettelsen av sone er av Forskrift om fiskevernsoner ved Svalbard¹⁸ § 1 definert som ”bevaring av de levende ressursene i havet og regulering av fiske og fangst”. Imidlertid er jo bevaring og regulering av ressursene er jo formål som like godt ivaretas i en eksklusiv økonomisk sone.

Grunnlaget for at norske myndigheter valgte å opprette en fiskevernsoner er nettopp uenighetene om Svalbardtraktatens anvendelsesområde¹⁹. Det ble derfor innført en midlertidig fiskevernsoner, fremfor en full økonomisk sone.²⁰

Forskjellen ligger i at fiskevernsonen er ikke-diskriminerende. Med dette menes at den ikke forbyr utenlandske fartøyer å fiske i sone, jf. forskriftens § 2:

”Bestemmelsene i § 3 i lov av 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone kommer foreløpig ikke til anvendelse i fiskevernsonen.”

Dette fremstår etter min mening som et genitrek fra norsk side. Med denne lille bestemmelsen har Norge antagelig unngått flere store konflikter. Fiskevernsonen ved Svalbard er dermed en mye mildere regulering enn en fullt ut eksklusiv økonomisk sone ville ha vært.

Kort oppsummert er ”[B]estemmelsene for fiskevernsonen er utformet slik at de ikke ville ha vært i strid med Svalbardtraktaten, selv om denne hadde kommet til anvendelse i fiskevernsonen.”²¹

4.3.2 Internrettslig og folkerettslig hjemmel

Hadde Norge rett til å opprette en slik sone?

Russland benektet at Norge hadde rettigheter til å opprette fiskevernsonen. En stund virket det som om partene var enige om å være uenige, men freden ble brutt i 2001 når Kystvakten for første gang arresterte en russisk tråler i fiskevernsonen.²² Enda mer berømt er kanskje hendelsen hvor tråleren Elektron i 2005 ble tatt for brudd på fiskerilovgivningen innenfor

¹⁸ FOR-1977-06-03-6.

¹⁹ St.meld. nr. 30 (2004-2005) s. 23.

²⁰ At fiskevernsonen er ment å være midlertidig fremkommer av ordlyden ”foreløpig”.

²¹ St.meld. nr. 30 (2004-2005) s. 23.

²² Jørgensen, Jørgen Holten, *Russisk Svalbardpolitikk*, 2014 s. 14.

fiskevernsone, og deretter satte kursen tilbake til Murmansk med to norske fiskeriinspektører om bord, og kystvaktens helikoptre etter seg.²³

I etterkant av hendelsen med Elektron har flere russiske fartøy blitt arrestert i vernesonen for mistanke om brudd på den norske fiskerilovgivningen. Øystein Jensen²⁴ påpeker at det er vanskelig å utlede av russernes offentlige reaksjoner på disse sakene hva som er Russlands offisielle holdning til fiskevernsone. Han mener at vi likevel kan tenke oss at Russland mener at fiske rundt Svalbard skal være underlagt såkalt flaggstatsmyndighet. Med flaggstatsmyndighet menes at statene hver for seg regulerer aktivitetene til sine respektive borgere og deres selskaper. Flaggstatsmyndighet er hovedregelen på åpent hav.

Om Norge hadde rett til å opprette en slik sone er et spørsmål om både internrettslig hjemmel og folkerettslig hjemmel. Internrettslig er den kongelige resolusjonen²⁵ som opprettet fiskevernsone, som tidligere nevnt, hjemlet i økonomiske sonelovens § 1. Bestemmelsens første ledd lyder slik:

”Det opprettes en økonomisk sone i havområdene utenfor Kongeriket Norge. Kongen fastsetter tidspunktet for opprettelsen av den økonomiske sone, og hvilke havområder den skal omfatte.”

Etter en naturlig forståelse av bestemmelsens ordlyd har Kongen myndighet for å opprette økonomisk soner i havområdene utenfor Norge. Vi har allerede sett at fiskevernesonen ble opprettet ved kongelig resolusjon, som altså er rette myndighet etter ordlyden.

Videre spesifisering av hva som i lovteksten menes med *”havområdene utenfor Kongeriket Norge”* finner vi i forarbeidene. På side 6 i odelstingsproposisjonen²⁶ nevnes det spesifikt at *”fastlandsområdene som Svalbard og Jan Mayen”* regnes som en del av *”Kongeriket Norge”* i denne forbindelse.

²³ BBC News, ”Fleeing trawler in Russian waters”, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4351136.stm>.

²⁴ Øystein Jensen, *Noreg og havets folkerett*, 2014 s. 105.

²⁵ kgl.res. 3. Juni 1977.

²⁶ Ot.prp.nr.4 (1976-1977).

Etter dette ser det ikke ut til å være noe galt med den internrettslige hjemmelen for opprettelsen av fiskevernsonen. Et støttemoment for denne konklusjonen er at også senere lovgivning har bygget på denne.

Når det gjelder den folkerettslige hjemmel for opprettelse av sonen, kan det jo gjentas at det har vært folkerettslig sedvane for å opprette fiskerisoner siden 60 tallet. Nå er denne sedvanen kodifisert i havrettskonvensjonen artikkel 55.

Spørsmålet har blitt behandlet i Høyesterett. I dommen inntatt i Rt. 2006 s. 1498 ("Spanske trålere") ble det stilt spørsmål ved Norges hjemmel, både internrettslig og folkerettslig til å opprette en fiskevernsonen. Førstvoterende uttalte i dommens avsnitt 64 at det etter hans syn kan ikke ordningen med en ikke-diskriminerende fiskevernsonen i seg selv være i strid med havrettskonvensjonens bestemmelser om en eksklusiv økonomisk sone.

"Det avgjørende må – så vidt jeg kan forstå – være hvordan reguleringen gjennomføres og ikke om det er kyststaten eller andre nasjoner som foretar selve fisket. Norge har, ved å opprette en ikke diskriminerende fiskevernsonen ved Svalbard, søkt å unngå å sette Svalbardtraktatens anvendelse i sonen på spissen. At havrettskonvensjonen skulle være til hinder for en slik ordning, fremstår for meg som en nokså urimelig tanke."

Denne slutningen virker logisk, ut i fra en fra det mer til det mindre betraktning.

Det har også vært stilt spørsmål ved om Svalbard generer egne maritime soner. En regulering som kunne tenkes å sette en stoppe for dette er spesialregelen i havrettskonvensjonens artikkel 121 nr. 3. Regelen går ut på at klipper som ikke kan gi grunnlag for menneskelig bosetning eller selvstendig næringsvirksomhet ikke generer egne økonomiske soner eller egen kontinentalsokkel.

Spitsbergen (som er Svalbards største øy), Nordøstlandet, Edgeøya, og Bjørnøya er så store at de klart faller utenfor denne reguleringen. Det har blitt stilt nærmere spørsmål om Abeløya som er 13 kvadratkilometer stor, men i dommen inntatt i Rt.1996 s. 624 konkluderte retten med at øya ikke falt under definisjonen i havrettskonvensjon artikkel 121 nr. 3. I dag råder det generell enighet om at øygruppen Svalbard generer egne maritime soner.

Høyesterett kom altså i Rt. 2006 s. 1498 til at opprettelsen av fiskevernsonen var i tråd med folkerettslig sedvanerett, og FNs havrettskonvensjon ble ikke ansett å være til hinder for en slik fiskevernsoner. Geir Ulfstein konkluderte også i sin doktoravhandling fra 1995²⁷ med at Norge i kraft av sin suverenitet over Svalbard etter svalbardtraktatens artikkel 1 hadde full rett til å opprette en 200 miles sone rundt Svalbard. Churchill og Ulfstein²⁸ konkluderer også med at opprettelsen av fiskevernsonen var en legitim utøvelse av suverenitet fra Norges side, og at Norge klart har full jurisdiksjon over utenlandske fartøy innenfor fiskevernsonen i kraft av sin suverenitet over Svalbard etter svalbardtraktatens artikkel 2.

Det finnes ingen regel i verken svalbardtraktaten eller havrettskonvensjonen som gjør at Norge ikke skulle ha rett til å opprette en slik sone. Dette støttes også av at andre stater ser ut til å anerkjenne Norges rett til å opprette maritime soner rundt øygruppa. Konklusjonen her er derfor at Norge var i sin fulle rett til å opprette fiskevernsonen.

Avslutningsvis kan det nevnes at det ikke kreves internasjonal oppslutning for at en stat skal kunne opprette maritime soner. Uttrykt støtte for andre lands soner er ikke vanlig, og har derfor begrenset folkerettslig betydning.

Selv om Norge hele tiden har ment å ha uinnskrenket suverenitet over fiskevernsonen har reguleringen i praksis vært svært forsiktig, og ikke-diskriminerende. På denne måten har en over lang tid unngått å sette problemstillingen om svalbardtraktaten gjelder i fiskevernsonen på spissen.

5 Er Svalbardtraktaten moden for revidering?

5.1 Innledning

Avhandlingens hovedproblemstilling er om Svalbardtraktaten er moden for revidering.

Bakgrunnen for problemstillingen er at Diana Wallis, tidligere visepresident i

Europaparlamentet har tatt til ordet for at Svalbardtraktaten er gammeldags, og at Norge bør

²⁷ Ulfstein, Geir, *The Svalbard Treaty – From Terra Nullius to Norwegian sovereignty* (Oslo 1995).

²⁸ Churchill, Robin, Ulfstein, Geir, "The disputed maritime zones around Svalbard", s. 592-593.

ta initiativ til å revidere den. På dette har Utenriksdepartementets talskvinne Kristin Enstad svart at ”Revidering av Svalbardtraktaten ikke er en relevant problemstilling”.²⁹

Om Svalbardtraktaten er moden for revidering er et sammensatt spørsmål, så her skal det gjøres et forsøk på å belyse de problemer en har møtt ved forsøk på tolkning og anvendelse av Svalbardtraktaten. Denne redegjørelsen vil forhåpentligvis gi et bedre grunnlag for å ta stilling til avhandlingens hovedproblemstilling.

Norges offisielle holdning har til nå ikke blitt satt på prøve, verken av Høyesterett eller noen internasjonal domstol, men som vi har sett innledningsvis truer nå Latvia med å trekke Norge inn for en internasjonal domstol for å få avgjort spørsmålet.

Derfor kan problemstillingen om svalbardtraktaten er moden for revidering deles i to, for å gjenspeile aktualiteten.

Før det første- gjelder svalbardtraktaten i fiskevernsonen? (punkt 5.2)

For det andre- kan EU dele ut lisenser for fiske av snøkrabbe i fiskevernsonen? (punkt 5.3)

Avslutningsvis vil det stilles spørsmål ved om det vil det være i Norges interesse å revidere svalbardtraktaten (punkt 5.4).

5. 2 Gjelder svalbardtraktaten i fiskevernsonen?

5.2.1 Norges offisielle holdning

Det følger av Wienkonvensjonen om traktatrett artikkel 31 nr. 1 at utgangspunktet for trakttolkning er traktatens ordlyd.

Svalbardtraktatens artikkel 1 definerer traktatens virkeområde som alle de øyene, holmene og skjærene som ligger mellom de geografiske koordinatene 10 og 35 grader østlig lengde, og mellom 74 og 81 grader nordlig bredde. Det følger derfor direkte av ordlyden at traktaten gjelder på landterritoriet.

²⁹ NRK.no, ”Norge bør fornye Svalbardtraktaten”, https://www.nrk.no/finnmark/tidligere-eu-topp_-_norge-bor-fornye-svalbardtraktaten-1.13397485.

Det er bestemt i svalbardtraktatens artikkel 2 at likebehandling for fiske og fangst er gjelder ”in the territories specified in article 1 and in their territorial waters”. Det følger av ordlyden i traktatens artikkel 2 at likebehandlingsprinsippet gjelder i sjøterritoriet. Det står ikke noe i traktaten om likebehandling i noen andre maritime soner, av den enkle grunn at eksklusive økonomiske soner ikke fantes som rettslig begrep i 1920³⁰.

Imidlertid er det som nevnt uenighet om svalbardtraktaten gjelder utenfor sjøterritoriet, i fiskevernsonen. Det er Norges syn at svalbardtraktaten bare gjelder ut til territorialgrensen på 12 nautiske mil fra grunnlinjene. Dette synet er basert på ordlyden i svalbardtraktaten art. 2 og 3.³¹

Traktatens ordlyd, sammenholdt med de eksklusive rettigheter kyststater har til naturressursene etter UNCLOS³², og prinsippet i folkeretten at innskrenkning i en stats suverenitet ikke kan presumeres kan støtte for denne holdningen.

Det er derfor Norges syn at staten i medhold av svalbardtraktaten og folkeretten for øvrig kunne ha opprettet en full økonomisk sone rundt Svalbard.³³

Norges offisielle holdning kan oppsummeres med et sitat fra St.meld.nr. 4 (195-1986) om Svalbard:

”Svalbard-traktaten kommer etter sin ordlyd ikke til anvendelse utenfor sjøterritoriet. At man i 1920 ikke forutså muligheten for jurisdiksjon ut over territorialfarvannet, kan ikke rokke ved dette resultat (...). Noen av partene i Svalbard-traktaten har imidlertid gjort gjeldende at vilkårene i traktaten også må gjelde for sokkelen utenfor sjøterritoriet (...). Fra norsk side er det fastholdt at traktatens anvendelsesområde må være bestemt av traktatens ordlyd.”.

³⁰ UN.org, ”Havrettskonvensjonen - Et historisk perspektiv”,
http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm.

³¹ Regjeringen.no, ”Fiskevernsonen ved Svalbard og fiskerisonen ved Jan Mayen”,
<https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/rydde-internasjonalt/fiskevernsonen-ved-svalbard-og-fiskeriso/id445285/>.

³² FNs havrettskonvensjon.

³³ Regjeringen.no, ”Fiskevernsonen ved Svalbard og fiskerisonen ved Jan Mayen”.

5.2.2 Andre traktatparters tolkning av traktaten

Norges oppfatning om at svalbardtraktaten ikke gjelder i fiskevernsonen har fått en viss støtte fra Canada. Canada uttrykte støtte til den norske tolkningen i en bilateral avtale som ble signert i 1995.

Det kan også spekuleres i om Finland også deler denne enigheten, siden den daværende finske presidenten Kekkonen ved et Norgesbesøk i 1976 kom med noen kommentarer som antydte at han støttet Norges tolkning. Derimot kom det aldri noen offisiell uttalelse fra Finland til støtte for dette. Tvert i mot har Norge siden blitt gjort oppmerksom på at Finlands posisjon i Svalbard-spørsmålet nå står åpen.³⁴

Mer anspent er forholdet til enkelte av de øvrige traktatpartene. Russland hevdet i alle fall tidligere at Norge ikke hadde rett til å etablere nye maritime soner utenfor Svalbard, og heller ikke rett til å utøve noen jurisdiksjon utenfor territorialfarvannet. Spania og Russland mener også at Norge ikke har rett til å utøve jurisdiksjon over utenlandske fartøy i fiskevernsonen³⁵. Island på sin side anerkjente ikke ”den såkalte fiskevernsonen ved Svalbard” i det heletatt. De mente at området måtte reguleres som fritt hav, og varslet om at de ville trekke Norge for Den Internasjonale domstolen i Haag.³⁶ Noen slik sak ble det aldri noe av, og Island har i ettertid revidert sitt synspunkt noe. Island erkjenner nå at Svalbard generer en 200-mils sone, og at Norge har suverenitet over denne. Dog mener de også at svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp må få anvendelse i denne sonen.

Som nevnt overfor i punkt 4.3 er det nå generell enighet om at Svalbard genererer maritime soner. Uenigheten dreier seg nå kun om at enkelte traktatparter³⁷ mener at svalbardtraktaten og dens likebehandlingsprinsipp også må komme til anvendelse i fiskevernsonen.

³⁴ Pedersen, Torbjørn, ”Endringer i internasjonal Svalbard-politikk”, *Internasjonal politikk*, 2009 nr.1 s. 37.

³⁵ Numminen, Lotta, ”A history and functioning of the Spitsbergen treaty”, *The Spitsbergen treaty: Multilateral governance in the arctic*, 2011, s. 11.

³⁶ Pedersen, Torbjørn, ”Endringer i internasjonal Svalbard-politikk”, *Internasjonal Politikk*, 2009 nr.1 s. 35.

³⁷ Særlig Island, Russland, Spania og Storbritannia.

5.2.3 Tolkning av traktaten

5.2.3.1 Ordlyden

I folkeretten blir en traktat betraktet som *lex specialis* på området som traktaten dekker. Det er derfor traktatteksten selv som må være gjenstand for fortolkning. Etter uttalelser og oppførsel fra de ulike traktatpartene virker det å være enighet om at det er traktaten selv som skal løse konflikten.

I denne delen av avhandlingen vil det gjøres et forsøk på en egen tolkning av svalbardtraktaten, med sikte på å svare på spørsmålet om traktatens geografiske virkeområde.

Det følger av vanlige folkerettslige prinsipper om tolkning av traktater at man skal ta utgangspunkt i traktatens ordlyd. Det vises ofte til Wienkonvensjonen om traktatrett (Vienna Convention on the Law of Treaties) artikkel 31 og 32. Norge har ikke ratifisert konvensjonen, men dens regler om tolkning av traktater regnes i norsk rett som folkerettslig sedvane.

Det følger av konvensjonens artikkel 31 nr. 1 at *"A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in the context and in the light of its object and purpose."* Man skal etter dette ta utgangspunkt en naturlig språklig forståelse av ordlyden, i lys av traktatens objekt og formål.

Ved tolkningstvill må man alltid forholde seg til originaltekstene. Når det gjelder Svalbardtraktaten er det den franske og den engelske teksten som er de offisielle tekstene, jf. Svalbardtraktatens avslutningsbestemmelse. I denne avhandlingen vil det bli tatt utgangspunkt i den engelske teksten.

"Ships and nationals of all the High Contracting Parties shall enjoy equally the rights of fishing and hunting in the territories specified in Article 1 and in their territorial waters."

Svalbardtraktatens artikkel 2 krever likebehandling når det gjelder fiske og fangst på territoriet spesifisert i artikkel 1, og i deres territorialfarvann. Territoriene spesifisert i artikkel 1 er:

"(...) the Archipelago of Spitsbergen, comprising, with Bear Island of Beeren-Eiland, all the islands situated between 10° and 35° longitude East of Greenwich and between 74° and 81° latitude North, especially West Spitsbergen, North-East Land, Barents Island, Edge Island,

Wiche Islands, Hope Island or Hopen-Eiland, and Prince Charles Forland, together with all islands great or small and rocks appertaining thereto.”

Det er altså kun Svalbards territorialfarvann som nevnes spesifikt i traktaten. Traktaten inneholder ingen bestemmelser om havområdene utenfor territorialfarvannet. Ut i fra en ren tolkning av ordlyden, og den ordinære forståelsen av denne, gjelder altså ikke svalbardtraktatens krav til likebehandling i fiskevernsonen.

Når det gjelder regelen i Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 1 om at ordlyden skal forstås i lys av traktatens kontekst, som videre reguleres av artikkel 31 nr. 2, må det nevnes at det ikke finnes noen tilleggsdokumenter til svalbardtraktaten som kan kaste lys over traktatens geografiske virkeområde, og derfor er det ingen slik kontekst å se hen til.

5.2.3.2 Formålet

Det følger videre av Wienkonvensjonen at ordlyden skal forstås i lys av traktatens formål. Som vi har sett tidligere var formålet med forhandlingene å komme til enighet om en hensiktsmessig regulering av øygruppen Svalbard. Det ble antatt at Norsk suverenitet var nødvendig for å oppnå styre av og regulering av ressursene på Svalbard. Formålet var å balansere norsk suverenitet med rettighetene til de andre traktatpartene på en måte som var fordelaktig for alle partene.

Dette kan tale til fordel for både Norges og de andre partenes fortolkning. På den ene siden var det helt klart meningen å gi Norge suverenitet over øygruppen. Og her må det nevnes at siden stater suverenitet står svært sterkt innenfor folkeretten, er det også et prinsipp for traktatstolkning at enhver inngrep i en stats suverenitet tolkes innskrenkende. En utvidende tolkning av ordlyden som fører med seg innskrenkning i suverenitet vil trolig ikke føre frem. Det kreves uttrykkelig hjemmel for å innskrenke en stats suverenitet.

En utvidende ordlydsfortolkning som utvider det geografiske området for traktaten vil innskrenke den norske stats suverenitet. Dette vil kunne tale mot en slik dynamisk tolkning.

På den andre siden var det også helt klart meningen at de alle traktatpartene skulle ha like rettigheter til ressursene, og i denne sammenheng fremstår Norge som en slags forvalter av disse ressursene. Norges suverenitet har sitt utspring i svalbardtraktaten. Norge måtte som gjenytelse for anerkjennelsen av denne suvereniteten tilstå visse rettigheter til andre traktatparters borgere. En logisk antagelse er derfor å anta at når Norge ved å opprette

fiskevernsonen utvider området for sin suverenitet, så følger også traktatens begrensninger i denne suvereniteten med på kjøpet.

5.2.3.3 Etterfølgende praksis

Artikkel 31 nr. 3 omtaler etterfølgende praksis som et tolkningsmoment hvor ordlyden ikke gir et klart svar. Det har ikke blitt inngått noen etterfølgende avtaler om tolkningen av traktaten, men når det gjelder ”*subsequent practice in the application of the treaty*” er det flere momenter som kan belyse problemet.

Fiskevernsonen har siden sin tilblivelse blitt praktisert som en ikke-diskriminerende sone. På denne måten har reguleringen tatt sikte på å være i tråd med svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp. Jensen³⁸ påpeker at 30 års lang praksis med ikke-diskriminerende fiskevernsoner kan tale for en aksept av at likebehandlingsprinsippet gjelder også der. Dette kan anses enten som en anerkjennelse av traktatens begrensninger i den norske suvereniteten. Ikke bare reguleringen, men også håndhevelsen av reguleringen var i mange år svært forsiktig. På den andre siden kan det også fremstå som et taktisk trekk av Norge for å unngå å provosere frem internasjonal konflikt.

Det må også trekkes frem at selv om reguleringen har vært forsiktig har Norge konsekvent stått for sin fortolkning av traktaten. Det beste uttrykket for dette ser vi i Forskrift om fiskevernsoner ved Svalbard §2:

”Bestemmelsene i §3 i lov av 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone kommer foreløpig ikke til anvendelse i fiskevernsonen.”

Soneloven § 3 er bestemmelsen om forbud mot at utlendinger driver fiske i norsk økonomisk sone. Bruken av ordlyden ”*kommer foreløpig ikke til anvendelse*” er et uttrykk for at Norge mener at landet har det i sin makt å innføre et slikt forbud når som helst. Denne tvetydigheten kan gjøre det vanskelig å trekke noen konklusjon på bakgrunn av denne praksisen.

Slik jeg ser må det faktum at Norge konsekvent har uttrykt å ha full suverenitet utenfor sjøterritoriet veie tyngre her enn at det faktum at det ble opprettet en ikke-diskriminerende fiskevernsoner i stedet for en fullt ut eksklusiv økonomisk sone. Valget av ordlyden

³⁸ Jensen, Øystein, *Norge og havets folkerett* (Trondheim 2014) s. 114.

”foreløpig” demonstrer jo tydelig at Norge hele tiden har ment at Svalbardtraktaten ikke kommer til anvendelse i 200 mils sonen.

5.2.3.4 Folkerettslige kilder

Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 never i sitt siste ledd at ”*any relevant rules of international law applicable in the relations between the parties*” også kan brukes som hjelpemiddel i fortolkningen når ren ordlydsfortolkning ikke løser problemet.

Slik relevant internasjonal rett som regulerer forholdet mellom partene er i dette tilfellet FNs Havrettskonvensjon (UNCLOS). Havrettskonvensjonen gir en kyststat rett til å etablere 200 mils økonomiske soner rundt sine landområder og/eller øygrupper. Det er ikke gjort unntak for slike tilfeller hvor suverenitet har tilfalt kyststaten på bakgrunn av en slik type avtale som svalbardtraktaten er. Siden havrettskonvensjonen, som nevnt overfor, er mye nyere enn svalbardtraktaten stemmer ikke konvensjonenes forståelse for territorium på havet over ens. Derfor er det lite å hente i havrettskonvensjonen utover at Norge som suveren stat har mulighet til å opprette økonomiske soner.

I senere tid har vi sett antydninger til et prinsipp om mer dynamisk fortolkning av eldre folkerettslige traktater. Dette kan være aktuelt når en må løse problemstillinger som har oppstått som følge av en utvikling som ikke har vært forutsett av traktatens forfattere.

Denne dynamiske tilnærmingen kan eksemplifiseres med Namibia-saken³⁹. I denne saken understreket The International Court of Justice (ICJ) at en ved tolkningen av en traktat må ta i betraktning den utviklingen som har skjedd siden traktaten ble inngått. Tolkningen kan ikke forbli uberørt av den etterfølgende rettslige utviklingen.

5.2.3.5 Internasjonal rettspraksis

Et annet moment for tolkningen kan være saker fra internasjonal rettspraksis. Det finnes lite av direkte anvendelse for vår problemstilling, men her følger et utvalg⁴⁰ av noen som likevel kan være av interesse.

Den første avgjørelsen av interesse er Petroleum Development Ltd v. Sheikh of Abu Dhabi⁴¹. Saken gjaldt rekkevidden av en konsesjon som sjeiken hadde gitt det britiske oljeselskapet

³⁹ Namibia (Legal Consequences) Advisory Opinion, *ICJ Reports*, 1971 s. 31.

⁴⁰ Disse sakene er også omtalt av Øystein Jensen (*Noreg og havets folkerett* (Trondheim 2014) s. 116-120).

⁴¹ Petroleum Development Ltd v. Sheikh of Abu Dhabi, *International Law Reports*, Vol. 18, 1951, s. 144.

Petroleum Development Ltd i 1939. Konesjonen gikk ut på at det britiske selskapet fikk en eksklusiv rett til å bore etter olje i 75 år i ”*the whole of the lands which belong to the Ruler of Abu Dhabi and its dependencies and all the islands and the sea waters which belong to that area*”. Men når Abu Dhabi ti år senere utvidet sin jurisdiksjon til å omfatte også kontinentalsokkelen var det et amerikansk oljeselskap som fikk oljerettighetene til havbunnen utenfor Abu Dhabis sjøterritorium. Spørsmålet ble derfor om konsesjonen fra 1939 måtte gjelde kontinentalsokkelen også. Svaret ble benektende. Voldgiftsdommeren kom til at siden det ikke fantes folkerettsregler om kontinentalsokkelen i 1939 kunne ikke avtalen gjelde denne. Han uttalte at det ville virke svært kunstig å innfortolke begreper i avtalen som ikke eksisterte før flere år senere. I avgjørelsen *Petroleum Development Ltd v. Ruler of Qatar*⁴² var både saksforholdet og resultatet likt.

Disse to avgjørelsene kan se ut til å være i samsvar med det norske standpunktet om at fiskevernsonen ikke inngår i svalbardtraktaten, men Churchill og Ulfstein⁴³ påpekte noen momenter som kan svekke sammenlikningsverdien. For det første dreide sakene seg om konsesjoner, ikke folkerettslige traktater. De omfattet derfor rettsforhold mellom en privat aktør og en stat, ikke mellom to eller flere stater. For det andre var uttalelsen om at konsesjonen ikke omfattet kontinentalsokkelen et obiter dictum.

På den andre siden har disse sakene faktum som er svært likt det som forsøkes løst her. Faktisk er det så nært som vi kommer. Av denne grunn er det naturlig å tillegge avgjørelsene vekt, til tross for at de dreide seg om konsesjoner.

En tredje avgjørelse som har blitt diskutert i forbindelse med svalbardtraktaten er Aegan Sea Continental Shelf fra 1978⁴⁴. I 1976 tok Hellas ut sak mot Tyrkia for Den internasjonale domstolen. Saken gjaldt avgrensningen av kontinentalsokkelen mellom Hellas og Tyrkia i Egearhavet. Hellas på sin side mente at den internasjonale domstolen ikke hadde jurisdiksjon til å behandle saken, siden Hellas hadde tatt ut en reservasjon til konvensjonen General Act for Pacific Settlement of International Disputes. Reservasjonen som var datert 14. September

⁴² *Petroleum Development Ltd v. Ruler of Qatar*, *International Law Reports*, Vol. 18, 1951 s. 161.

⁴³ Churchill, Robin, og Ulfstein, Geir, ”The disputed maritime zones around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, 2010 s. 577.

⁴⁴ *Aegan Sea Continental Shelf (Greece v Turkey)*, *ICJ Reports*, 1978 s. 3.

1931 ekskluderte tvister ”*relating to territorial status*” fra den internasjonale domstols jurisdiksjon.

Spørsmålet ble deretter om begrepet ”*territorial status*” omfattet en delelinjetvist relatert til et folkerettslig begrep som ikke fantes i 1931. Domstolen kom til at Hellas ikke kunne påberope seg reservasjonen, og at erklæringen fra 1931 også omfattet sokkelen. Begrunnelsen gikk ut på at begrepet ”*territorial status*” måtte forsås i lys av folkerettens utvikling, og en presumsjon om at folkerettslige reservasjoner og traktater inngår med et utgangspunkt om at de skal være langvarige. Denne avgjørelsen taler altså for at svalbartrakteten gjelder også i fiskevernsone.

I saken mellom Guinea-Bissau og Senegal fra 1989⁴⁵ kom man derimot til motsatt konklusjon. Delelinjeavtalen fra 1960 som gjaldt sjøterritoriet, den tilstøtende sonen og kontinentalsokkelen ble ikke funnet å gjelde for den økonomiske sonen. Retten mente at avtalen måtte tolkes i lys av folkeretten slik den gjaldt på avtaletidspunktet, altså før den økonomiske sonen oppstod som rettslig begrep. Konklusjonen ble derfor at avtalen ikke kunne regulere soner som ikke fantes på avtaletidspunktet.

Internasjonal rettspraksis trekker altså i forskjellige retninger. I tillegg kan det ikke påstås at noen av sakene har faktum som er identiske med problemstillingene knyttet til svalbardtraktaten. Derfor har de i tillegg begrenset overføringsverdi.

Norsk rettspraksis vil også i utgangspunktet kunne bidra med momenter for tolkning av traktaten. Første gang spørsmålet kom opp for norsk Høyesterett var i 1996. Dommen inntatt i Rt. 1996 s. 624 omhandlet skipperne på to fartøy eid av islandske fiskebåtrederi som ble dømt for brudd på norsk fiskerilovgivning.

For en bedre forståelse av dommens faktum er det nødvendig med en liten innføring i den norske fiskerilovgivningen.

Etter svalbardtraktatens artikkel 2 andre ledd tilkommer det Norge å ”*håndheve, treffe, eller fastsette passende forhåndsregler til å sikre bevarelsen (...) av dyre- og plantelivet innen de nevnte områder og deres territoriale farvann*”⁴⁶. Lov av 17. Juli 1925 om Svalbard slår fast

⁴⁵ Revue Générale dei Droit International, Vol 94, 1990, s.269.

⁴⁶ Sitert fra traktatens norske oversettelse.

at Svalbard er en del av kongerike Norge. Loven gir hjemmel til å fastsette forskrifter om næringsvirksomhet på Svalbard.

Forskrift om regulering av fisket etter torsk i fiskevernsonen ved Svalbard (forskrift om torskefisket i fiskevernsonen ved Svalbard, 2017)⁴⁷ er gitt med hjemmel i økonomisk soneloven § 4. Forskriftens § 2 legger ned et generelt forbud. Det er forbudt å fiske torsk i fiskevernsonen ved Svalbard med mindre noe annet er uttrykkelig fastsatt.

Forskriftens § 3 bestemmer at det uten hensynet til forbudet i § 2 kan norske og russiske fartøy fiske nordøst-arktisk torsk i fiskevernsonen ved Svalbard innenfor rammen av de kvoter som er fastsatt for fartøy fra disse landene. Bakgrunnen for dette er at bestanden vandrer mellom Norsk og Russisk sone. Norge og Russland samarbeider derfor om å fastsette en årlig totalkvote for den nordøst-arktiske torsken⁴⁸.

Av forskrift om torskefisket i fiskevernsonen ved Svalbard, 2017 § 3 andre ledd følger det at uten hensyn til forbudet i § 2 kan fartøy fra stater som tradisjonelt har fisket norsk-arktisk torsk i fiskevernsonen ved Svalbard, fiske innenfor fastsatt kvantum. Dette gjelder fartøy fra EU og Færøyene.

I den overnevnte rettsaken hevdet de to tiltalte skipperne at svalbardtraktaten – med dens krav til likebehandling – får anvendelse i fiskevernsonen, og at den gjeldende reguleringen med vilkår om tradisjonelt fiske er i strid med likebehandlingskravet i svalbardtraktatens artikkel 2 og 3.

Det som er spesielt interessant her er at Høyesterett valgte å snu opp ned på problemstillingen. De valgte å først ta for seg om reguleringen ville ha vært i strid med likebehandlingsprinsippet, i det tilfellet det skulle få anvendelse. De svarte avkreftende på dette spørsmålet. Svalbardtraktaten forbyr riktignok diskriminering på bakgrunn av nasjonal tilhørighet, men diskriminering ut fra andre objektive kriterier, som tradisjonelt fiske, kan tillates.

Retten konkluderte derfor med at det ikke var nødvendig for den å ta stilling til spørsmålet om geografiske virkeområde, fordi retten uansett hadde kommet til at traktaten uansett ikke var

⁴⁷ FOR-2016-12-13-1560.

⁴⁸ Jointfish.com, ”om fiskerikommisjonen”, <http://www.jointfish.com/OM-FISKERIKOMMISJONEN>.

tilsidesatt. På denne måten og dermed unngikk de å sette spørsmålet om traktatens geografiske anvendelsesområde på spissen.

Høyesterett var i dommen inntatt i Rt. 2006 s. 1498 (*”Spanske trålere”*) nok en gang svært nær å ta stilling til spørsmålet. De tiltalte i *”Spanske trålere”* mente at Svalbardtraktaten kom til anvendelse i fiskevernesonen og at de var utsatt for usaklig forskjellsbehandling etter Svalbardtraktatens artikkel 2 og 3.

De anførte at det forekom usaklig forskjellsbehandling mellom russiske fartøyer og fartøyer fra andre land. Forskjellsbehandlingen skal ha foregått ved håndheving av brudd på rapporteringsplikt etter reglene forskrift av 21. september 1994 nr. 880 om reguleringen av fiske i fiskevernsone ved Svalbard. Det ble anført at det dermed forelå en krenkelse av Svalbardtraktaten artikkel 2 og 3 som forbyr diskriminering på bakgrunn av nasjonal tilhørighet.

Retten kom til at det forhold at Norge ikke har satt i verk sterkere tiltak for å få russiske fartøyer til å overholde meldereglene ikke utgjorde usaklig forskjellsbehandling. Forskjellen måtte ses i sammenheng med den ikke uvesentlige forskjell mellom de kontrollhensyn som gjorde seg gjeldende overfor russiske fartøyer på den ene siden, og andre lands fartøyer på den andre. Avtalene mellom Russland og Norge om den årlige totalkvoten for fiske av nordøst-arktisk torsk betyr at russiske fartøyer fisker sin del av totalkvoten uavhengig av om torsken er fisket i fiskevernsone, norsk økonomisk sone, eller russisk økonomisk sone. Derfor er ikke behovet for kvotekontroll av russiske fartøyer like sterkt som det er for fartøyer fra tredjeland. Det ble derfor konkludert med at det ikke under noen omstendighet forelå noen forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonal tilknytning.

Førstvoterende uttalte videre at *”Det er imidlertid ikke nødvendig for meg å ta stilling til om den norske fiskeriforvaltning i fiskevernsone ved Svalbard i ett og alt oppfyller kravene i svalbardtraktaten artikkel 2 og 3. Jeg mener nemlig at det under ingen omstendighet her foreligger noen forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonal tilknytning, som kan gi grunnlag for å frikjenne de ankende parter eller for at straffesaken mot dem må avvises.”*⁴⁹

⁴⁹ Rt. 2006 s. 1498, avsnitt 77.

Det ble også vist til at selv om kontrollbehovet er mindre har norske fiskeriforvaltning tatt opp de russiske fartøyenes manglende etterlevelse av rapporteringsplikten i fiskeriforhandlingene.

Når det kom til forholdet til svalbardtraktaten uttalte førstvoterende at ”[I] avgjørelsen i Rt-1996-624 var det ikke nødvendig for Høyesterett å ta stilling til dette spørsmålet fordi retten kom til at Norges forpliktelser etter traktaten ikke under noen omstendighet var tilsidesatt gjennom den reguleringen av torskefisket som var foretatt. Etter mitt syn er situasjonen den samme i denne saken.”.

I dommen inntatt i Rt. 2014. s. 272 var faktum at et tysk fartøy hadde gjennomført et trålhal i fiskevernsonen med innslag av hyse som overskred de forskriftsbestemte begrensningen på 19%.

I motsetning til fartøyer fra Norge, Russland og Grønland har ikke fartøy fra EU noen egen hysekvote i fiskevernsonen. De kan bare ta hyse som bifangst. De tillate anførte at denne reguleringen stred mot likebehandlingsprinsippet i Svalbardtraktaten. De fikk ikke medhold. I denne dommen ble ikke det geografiske virkeområdet for svalbardtraktaten nevnt i det hele tatt.

Vi ser altså at Norske domstoler så langt har unngått å sette spørsmålet på spissen, og internasjonal praksis gir heller ingen avklaring.

Spørsmålet om Svalbardtraktaten gjelder i fiskevernsonen har også vært omtalt i juridisk litteratur, uten å ha funnet sin løsning der. Øystein Jensen⁵⁰ oppsummerer det hele fint når han sier at traktatens ordlyd trekker i retning av det norske standpunktet, formålsbetraktninger tilsier at også hav og havbunn utenfor sjøterritoriet skal inngå i traktatregimet, og direkte sammenliknbar internasjonal rettspraksis finnes ikke. Churchill og Ulfstein⁵¹ konkluderte også med at det ikke er mulig å trekke noen konklusjon om den geografiske utstrekningen av Svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp.

⁵⁰ Jensen, Øystein, *Noreg og havets folkerett* (Trondheim 2014) s.128

⁵¹ Churchill, Robin, og Ulfstein, Geir, ”The disputed maritime zones around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, 2010 s. 593.

5.2.4 Konklusjon

Som vi nå har sett trekker de ulike tolkningsmomentene i flere retninger. Vi har heller ikke fått noe som kan kalles en avklaring fra verken domstolene eller litteraturen.

Det virker dessverre ikke mulig å trekke noen klar konklusjon på om Svalbardtraktaten gjelder i fiskevernsonen.

5.3 Kan EU dele ut lisenser for fiske av snøkrabbe i fiskevernsonen?

5.3.1 Snøkrabben

Snøkrabben er en langbeint krabbeart, som vanligvis er utbredt i Stillehavet fra Japan til Beringstredet, og i Atlanterhavet fra Cape Cod til de arktiske farvannene langs Vest-Grønland.

Krabben ble for første gang registrert i Barentshavet av russiske forskere i 1996, men det gikk ytterligere åtte år før den ble fanget i norsk del av Barentshavet. Nå har den vandret inn i fiskevernsonen ved Svalbard fra øst i Barentshavet. Første gang havforskerne fikk ei snøkrabbe i en av sine teiner ved Svalbard var i 2011. Før dette var det kun tatt ei snøkrabbe i området. Denne ble tatt som bifangst i annet fiske.⁵² Seniorforsker Jan H. Sundet sa på dette tidspunktet at man med sikkerhet kunne si at snøkrabben var i ferd med å etablere seg i Svalbardsonen.

Krabben har formert seg kraftig, og målinger fra russiske forskere viser at det kanskje er ti ganger mer snøkrabbe enn kongekrabbe i Barentshavet regnet i biomasse.

Snøkrabben er regnet for å være en delikatess, og har derfor stor verdi som eksportvare, spesielt til det asiatiske markedet.

Snøkrabben er en bunnlevende ressurs, og tilhører derfor etter havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 4 sokkelregimet og ikke vannmassene. Sokkelregimet vil omtales nærmere i punkt 5.3.2.

⁵² Havforskningsinstituttet, "Fant snøkrabbe ved Svalbard",

http://www.imr.no/nyhetsarkiv/2011/september/fant_snokrabbe_ved_svalbard/nb-no.

Å få på plass en forvaltningsplan og regulering av ressursen er svært viktig for Svalbard-samfunnet. Terje Aunevik, leder av Svalbard Næringsforening, uttalte at det kan være snakk om en ressurs hvor høsting på 100.000 tonn i året kan være mulig om 10 år. Krabbeforsker Jan Sundet uttalte samtidig at han ser et stort potensial for snøkrabben. Han mente den kunne bli verdi nummer to i Barentshavet, etter torsken.⁵³

Fiske etter snøkrabbe er i norsk rett regulert ved forskrift om forbud mot fangst av snøkrabbe (FOR-2014-19-1826). Forskriften er gitt med hjemmel i lov 6. juni 2008 om forvaltning av viltlevende marine ressursar (havressurslova) og lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (svalbardloven).

5.3.2 Staters suverenitet over kontinentalsokkelen

Begrepet kontinentalsokkel brukes om landområdenes undersjøiske forlengelse utenfor kysten.⁵⁴ Det juridiske begrepet bygger på denne geografiske definisjonen, og omfatter havbunnen og undergrunnen i forholdsvis grunne farvann inntil bunnen skrår nedover mot større havdyp.⁵⁵

Kontinentalsokkel er et forholdsvis nytt rettslig begrep innenfor folkeretten. Det var den teknologiske revolusjonen som først gjorde kommersiell utnytting av ressursene på havbunnen mulig. Dette, sammenholdt med staters økende energi og ressursbehov etter andre verdenskrig satte fart på utviklingen av regelverket. Avklaringen av hvem som hadde rettigheter til hvilke områder under vann ble et pressende internasjonalt spørsmål da det ble kjent at det kunne finnes petroleum på kontinentalsokkelhyllene, og at det var teknisk mulig å utnytte ressursene.

Som nevnt innledningsvis i punkt 3.1 var den amerikanske presidenten Harry Truman først ute, da han på vegne USA gjorde krav på naturressursene på USAs kontinentalsokkelen 28. September 1945. Det var de undersjøiske oljerikdommene som utgjorde bakgrunnen for kravet. Flere nasjoner fremsatte tilsvarende krav etter dette.

⁵³ Svalbardposten, ”Ønsker sterk merkevare”, <http://svalbardposten.no/nyheter/onsker-sterk-merkevare/19.7064>.

⁵⁴ Store norske leksikon, ”Kontinentalsokkel”, <https://snl.no/kontinentalsokkel>.

⁵⁵ Store norske leksikon, ”Kontinentalsokkel – rettslige forhold”, https://snl.no/kontinentalsokkel_-_rettslige_forhold.

På FNs første havrettskonferanse i 1958 ble det Konvensjonen om kontinentalsokkelen vedtatt. Denne bekreftet kyststatenes rett til ressursene på kontinentalsokkelens undergrunn. Disse sokkelrettighetene omfatter også sedentære arter. Med dette menes organismer som ikke kan bevege seg uten å være i konstant fysisk kontakt med havbunnen. Kyststaten har enerett til fiske av disse artene ut til yttergrensen av kontinentalsokkelen sin. Det følger av dette at kyststaten har enerett til fisket av snøkrabbe som befinner seg på nevnte stats kontinentalsokkel.

Det konvensjonen ikke inneholdt, var en presis sokkeldefinisjon. I følge konvensjonens artikkel 1 skulle yttergrensen for kyststatens kontinentalsokkel enten ligge ved 200 meters dyp, eller så skulle den være avgrenset av et utnyttelseskriterium. Kyststaten skulle altså få utøve sin suverenitet så langt ut som det var mulig for den å utnytte ressursene. Det som viste seg problematisk med denne definisjonen var at de teknologiske fremskrittene gjorde det mulig for kyststatene å utnytte havbunnen lengre og lengre ut. I ytterste konsekvens kunne man etter hvert se for seg en fremtid hvor det ikke lengre fantes fri havbunn.

Maltas FN ambassadør satte dette problemet på dagsordenen. I en tale til FNs generalforsamling 1. November 1967⁵⁶ uttalte han at det fantes det et klart behov for ”*An effective international regime over the seabed and the ocean floor beyond a clearly defined national jurisdiction.*”. Konsekvensen av dette var at FNs havbunnkomité i 1968 fikk i oppdrag å skape et nytt regelverk for kontinentalsokkelen. På bakgrunn av denne komiteens arbeid vedtok FN i 1970 ei prinsipperklæring for forvaltning av havbunnen. På FNs tredje havrettskonferanse (1973-1982) ble det gjort forsøk på å få reguleringen av havbunnen også inn i Havrettskonvensjonen. Det viste seg svært vanskelig å oppnå en enighet, og flere land ønsket ikke å ratifisere konvensjonen før det ble funnet løsninger på de omstridte reglene. Først i 1990 ble det fortløpende i prosessen, og det ble inngått en gjennomføringsavtale. Konvensjonen trådte i kraft 16. November 1994.

Kontinentalsokkelrettighetene er i dag regulert av havrettskonvensjonen sjette del.

Konvensjonens artikkel 76 nr.1 bestemmer at en kyststats kontinentalsokkel omfatter havbunnen og undergrunnen i de undersjøiske områder som strekker seg ut over dens

⁵⁶ UN.org, ”General assembly, twenty-second session, official records”,
http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/pardo_ga1967.pdf.

sjøterritorium gjennom hele den naturlige forlengelse av dens landterritorium til ytterkanten av kontinentalmarginen, eller ut til en avstand av 200 nautiske mil fra grunnlinjene som sjøterritoriets bredde måles fra, i de tilfeller der ytterkanten av kontinentalmarginene ikke strekker seg ut til denne avstanden.

Stater som har kontinentalsokkel i form av en geologisk forlengelse under havet som strekker seg lengre ut enn 200 nautiske mil fra kysten må etter havrettskonvensjonens artikkel 76 nr. 8 dokumentere dette for den internasjonale Kontinentalsokkelkommisjonen.⁵⁷

5.3.3 Norsk suverenitet over Svalbards kontinentalsokkel

Det har tidligere vært det offisielle norske synet at Svalbard ikke har noen egen sokkel⁵⁸. Dette stemmer rent geologisk sett. Fra et geologisk perspektiv har ikke Svalbard noen egen kontinentalsokkel. Den norske kontinentalsokkelen utgjør en sammenhengende undersjøisk forlengelse av landmassene langs fastlands-Norge og Svalbard.⁵⁹

Det må påpekes at denne tolkningen kan fremstå som problematisk i forhold til egen praksis. Et spørsmål som ble formulert av Churchill og Ulfstein⁶⁰ er hvordan kan det ha seg at Svalbard generer en egen økonomisk sone, men ikke en egen sokkel?

Et annet poeng påpekt av Churchill og Ulfstein er at grenselinjeavtalen mellom Norge og Danmark/Grønland⁶¹ tar utgangspunkt i ”basepoints” på Svalbard. Hvordan kan Svalbard ha basepoints hvis den ikke har sokkel?

Churchill og Ulfstein slår i sin konklusjon⁶² fast at Svalbard utvilsomt har en egen kontinentalsokkel, siden alle øyer (bortsett fra klipper som det ikke er mulig å bo på) etter

⁵⁷ Regjeringen.no, ”Kontinentalsokkelen: Spørsmål og svar”,

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/folkerett/kontinentalsokkelen-sporsmal-og-svar/id448309/>.

⁵⁸ Krokeide, Kjetil, ”Norsk lovgivnings anvendelse på kontinentalsokkelen”, *Tidsskrift for rettsvitenskap*, 1981 s. 51.

⁵⁹ Regjeringen.no, ”Folkerettslige spørsmål i tilknytning til Svalbard”,

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/folkerett/svalbard/id2350955/>.

⁶⁰ Churchill, Robin, og Ulfstein, Geir, ”The disputed maritime zones around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, 2010 s. 567-568.

⁶¹ St. Prp. No. 51 (2005-2006), s. 3.

⁶² Churchill, Robin, og Ulfstein, Geir, ”The disputed maritime zones around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, 2010 s. 593.

folkeretten automatisk har kontinentalsokkel. Svalbard har altså en egen kontinentalsokkel, som ikke bare er en forlengelse av den norske.

Den nye norske posisjonen harmonerer også med dette. Den åpner for at Svalbard, som alle andre øyer, generer egen kontinentalsokkel. Norge mener med dette likevel ikke at dette svekker landets eksklusive rettigheter til sokkelen.⁶³

Norge leverte i november 2006 dokumentasjon til Kontinentalsokkelkommisjonen over norsk kontinentalsokkels utrekning utenfor 200 nautiske mil i Barentshavet, Norskehavet og Polhavet. Den internasjonale Kontinentalsokkelkommisjonen godkjente i 2009 Norges forslag til fastsettelse av norsk sokkels utbredelse. Kommisjonen ga i sin anbefaling i alt det vesentlige tilslutning til det norske forslaget. Anbefalingen omfatter et sokkelareal på omkring 235 000 kvadratkilometer utenfor 200 nautiske mil.⁶⁴

Anbefalingen fra kommisjonen bekreftet at det er en sammenhengende kontinentalsokkel som strekker seg nordover fra fastlands-Norge og forbi Svalbard. Fastsettelse kontinentalsokkelens utstrekning etter en slik prosess er endelig og bindende jf. havrettskonvensjonens artikkel 76 nr. 8. Svalbardsokkelen er derfor anerkjent som Norsk.

Hva innebærer suverenitet over sokkelen? Havrettskonvensjonens artikkel 77 nr.1 bestemmer at kyststaten utøver suverene rettigheter over kontinentalsokkelen for det formål å undersøke den og utnytte dens naturforekomster. Videre i art. 77 nr. 4 er naturforekomster nærmere definert som mineraler og andre ikke-levende forekomster på havbunnen, og levende organismer som tilhører sedentære arter.

Snøkrabbe som befinner seg på norsk sokkel er derfor undergitt norsk fiskerijurisdiksjon

Som seniorforsker Arild Moe har uttalt, er det nå ingen som bestrider norsk suverenitet på sokkelen rundt Svalbard, men noen mener at suvereniteten må håndheves i henhold til Svalbardtraktaten.⁶⁵ Som vi har sett overfor i punkt 5.2.3 forblir Svalbardtraktatens

⁶³ Pedersen, Torbjørn, ”Endringer i internasjonal Svalbard-politikk”, *Internasjonal politikk*, 2009 nr.1 s. 34.

⁶⁴ Regjeringen.no, ”Kontinentalsokkelens utstrekning”, <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/folkerett/kontinentalsokkelens-utstrekning/id449044/>.

⁶⁵ VG.no ”Fiske-Sandberg: Vi gir ikke bort en eneste krabbe”, <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/eu/fiske-sandberg-vi-gir-ikke-bort-en-krabbe/a/23906465/>.

Finnmark tingrett i mai 2017. Faktum i saken er at den latviske båten Senator ble brakt inn til kai i Kirkenes av kystvakten etter å ha satt ut 2600 teiner for å fange snøkrabbe på sokkelen under fiskevernsonen.

Saken vil være velegnet til å sette spørsmål om Svalbardtraktatens geografiske utstrekning på spissen. I saken om Senator var teinene satt ut på den delen av norsk kontinentalsokkel som ligger under fiskevernsonen på Svalbard.

EU, som mener at Svalbardtraktaten får anvendelse, hevder at Norge etter likebehandlingsprinsippet i Svalbardtraktatens artikkel 2 har plikt til å dele ut kvoter for fangst av snøkrabbe.

Tillatelse for fiske av snøkrabbe gis etter norsk rett kun til det som etter deltakerloven defineres som norske fartøy. Det er derfor omtrent 50 norske fartøy som har fått slik tillatelse, og ingen utenlandske. EUs holdning er at det å ikke slippe til de andre traktatpartenes fartøy på lik linje med norske fartøy er diskriminering på bakgrunn av nasjonalitet, og derfor brudd på likhetsprinsippet.

5.3.4 Konklusjon

Retten må konstatere brudd på norsk fiskerilovgivning i Senator-saken. Spenningen ligger i hvorvidt de vil prøve om denne lovgivningen strider mot Svalbardtraktaten, og videre om de endelig vil sette traktatens virkeområde på prøve.

Når det gjelder spørsmålet om EU kan dele ut kvoter for fiske av snøkrabbe på sokkelen under fiskevernsonen må svaret helt klart være nei. EU har ingen rettslig grunnlag for å drive regulering av ressursene på Svalbard.

5.4 Vil det være i Norges interesse å revidere svalbardtraktaten?

5.4.1 Mulige løsninger

Som vi har sett overfor har Norge gått svært forsiktig ut når det gjelder forvaltningen av fiskevernsonen på Svalbard. Sonen ble opprettet som en ikke-diskriminerende sone, og det har helt tydelig vært et ønske fra Norsk side om å ikke sette problemstillingen om

⁶⁸ NRK.no, "Fisker ulovlig på norsk sokkel med EUs velsignelse", <https://www.nrk.no/troms/fisker-ulovlig-pa-norsk-sokkel-med-eus-velsignelse-1.13333132>.

Svalbardtraktatens virkeområde på spissen. Denne forsiktige forvaltningen av fiskevernsonen har gjort at Norge så langt har klart å unngå de riktig store konfliktene med øvrige traktatparter.

Det spørs om Norge klarer å unngå at en avklaring blir presset frem i nærmeste fremtid. Oppmerksomheten rundt fiskevernsonen har ikke avtatt, snarere tvert i mot. Problemstillingen er fortsatt minst like aktuell. Snøkrabben har vist seg å både være en lukrativ ressurs på egenhånd, og egnet til å vekke liv i debatten om Svalbards kontinentalsokkel.

Særlig spørsmål knyttet til kontinentalsokkelen vil nok sette Norge og Svalbardtraktaten under hardt press etter hvert.

Churchill og Ulfstein⁶⁹ foreslår seks mulige løsninger på den 30 år lange diskusjonen: Norge aksepterer at Svalbardtraktaten gjelder utenfor territorialfarvannet; andre traktatparter aksepterer at trakten ikke gjelder; en ny svalbardkonferanse; internasjonal konfliktløsning; en fremforhandlet tolkningsløsning; vedlikehold av status quo.

Den første mulige løsningen, at Norge skal akseptere at Svalbardtraktaten får virkning i fiskevernsonen og sokkelen under denne virker svært usannsynlig. Norge har hele veien vært konsekvent i sin tolkning av traktaten, og vært tydelig på at den offisielle holdningen er at den ikke gjelder utenfor sjøterritoriet. Samtidig har den norske reguleringen av fiske i fiskevernsonen fungert ganske godt i hele perioden.

Den andre mulige løsningen, at de andre traktatpartene skal akseptere at Svalbardtraktaten ikke får virkning i fiskevernsonen og sokkelen under denne, virker nesten tilsvarende usannsynlig. Norge har fått lite, eller ingen støtte i sin tolkning av traktaten. De andre partene har ingenting å tape, men kanskje veldig mye å tjene på å utfordre den norske tolkningen.

Den tredje mulige løsningen, en ny Svalbardkonferanse vil ha potensial til å løse alle de gjenværende juridiske spørsmålene når det gjelder Svalbardtraktaten, også når det gjelder det geografiske virkeområdet, gjennom formell revidering av traktaten.

⁶⁹ Churchill og Ulfstein, "The disputed maritime zones around Svalbard", *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, 2010 s. 589.

Utgangspunktet i folkeretten (jf. Wienkonvensjonen artikkel 39⁷⁰) er at når det kommer til traktater som ikke nevner hvordan endringer skal gjøres må alle traktatpartene være enige for at endringer skal kunne gjøres. På denne måten beskyttes signatarpartenes interesser. Revidering av Svalbardtraktaten vil derfor kreve enighet mellom alle de 44 partene i traktaten.

Slik kunne jurisdiksjon spørsmålene avklares, og traktaten kunne bringes i enighet med UNCLOS reguleringer av maritime soner. Den mest praktiske metoden for gjennomføring vil være å vedta en tilleggsprotokoll til Svalbardtraktaten. Tilleggsprotokoller er et nyttig og flittig brukt verktøy i folkeretten når det kreves ytterligere regulering eller klarlegging.

På den andre siden foreligger det også en mulighet for at en slik konferanse kan avdekke nye uenigheter, eller eskalere de allerede eksisterende konfliktene.

Svalbardtraktaten har mange parter, også stater som ikke har egen kystlinje. Det har i den senere tiden vært en økt interesse for- og aktivitet- i nordområdene, blant annet fra Kina som også er part i traktaten. Kina har nylig etablert en stor ambassade på Island. Denne økte interessen fra flere stormakter kan gjøre det vanskelig å komme til en enighet som alle parter er tilfreds med. Flere av traktatens parter er store internasjonale aktører som USA, Russland, Kina og Japan. Dette kan bidra til å gjøre det vanskelig å komme til en løsning som alle partene er enige i.

Tradisjonelt har kull vært den store næringsinteressen for både Norge og Russland på Svalbard. Nå er det lite kull igjen, og det er krise for ”Store Norske”. Selskapets bemanningen er redusert fra 370 til 100 personer de siste 5 årene. I tillegg legges opp til stans i inntil tre år i kulldriften i Svea og Luvkenfjellgruven.⁷¹ Krabben kan derfor ha ekstra stor betydning for fremtidig næringsdrift og bosetning på øygruppa.

Kanskje vil det likevel være i Norges interesse å reforhandle Svalbardtraktaten. På denne måten vil Norge i hvert fall ha en større mulighet til å påvirke utfallet, i forhold til om spørsmålet skulle havne i en internasjonal domstol.

⁷⁰ ”A treaty may be amended by agreement between the parties”.

⁷¹ Aftenposten.no ”Det sårbare Svalbard”, <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/Det-sarbare-Svalbard--Per-Anders-Madsen-68327b.html>.

Den fjerde muligheten, er internasjonal konfliktløsning. Det mest praktiske utfallet er en dom fra FNs internasjonale domstol (ICJ⁷²). Spørsmålet om traktatens geografiske virkeområde kan bringes inn for domstolen etter vedtektene for den internasjonale domstolen artikkel 36 litra a som gir domstolen jurisdiksjon over ”*the interpretation of a treaty*”.

Norge på sin side har akseptert ICJs jurisdiksjon, men det har ikke alle de andre traktatpartene gjort. Andre traktatparter har flere ganger truet med å trekke Norge inn for ICJ, men så langt har ingen levd opp til denne trusselen. De risikerer jo også å tape saken. En dom fra ICJ vil ha en ganske begrenset innvirkning når det kommer til tolkning av traktaten, fordi dommen kun vil være formelt bindende mellom de to partene i saken.

Om Norge vil kunne få medhold i sin tolkning av Svalbardtraktaten i en internasjonal domstol er noe usikkert. Den økte tendensen til å dynamisk tolkning av eldre traktater kan tyde på at det vil kunne få et uheldig utfall for Norge.

Den femte mulige løsningen er en fremforhandler men uformell tolkningsløsning. I stedet for å organisere en formell Svalbardkonferanse kan Norge initiere uformelle konsultasjoner med traktatpartene for å prøve å finne en felles forståelse, eller et kompromiss om det geografiske virkeområdet til Svalbardtrakteten. Ulempen er at en slik løsning kun vil være rettslig bindende mellom Norge og de statene det eventuelt ville blitt forhandlet direkte med. Overenskomsten vil ikke være juridisk bindende for de øvrige statene, men vil likevel kunne ha en viss politisk vekt.

Det har blitt gjort forøk på en slik diplomatisk offensiv, gjennom ”Nordområdedialoger”⁷³. Siktemålet med nordområdedialogene var å få en bedre forståelse av andre staters økende interesse for ressursene i nord.

Disse diplomatiske fremstøtene har vist seg å være lite effektive. Tvert i mot har de vist seg å ha en noe uheldig virkning. Når Norge henvender seg til de øvrige traktatpartene svarer de med å gjennomgå sine egne interesser i områdene. Flere land påberoper seg deretter rettighetene de mener Svalbardtraktaten gir dem. Dette har ført til en økt samlet oppslutning blant traktatpartene om at ressursene utenfor Svalbard ligger under Norsk suverenitet, men at de må forvaltes i samsvar med likebehandlingsprinsippet. Illustrerende for dette er at det i

⁷² The International Court of Justice.

⁷³ St.meld. nr. 30 (2004-2005) s.33.

2006 ble holdt et Svalbardmøte mellom ti traktatland i London som Norge ikke fikk være med på.⁷⁴

Den sjettede og siste løsningen foreslått av Churchill og Ulfstein er vedlikehold av status quo. Å bare fortsette som tidligere kan fungere bra i fiskevernsonen så lenge reguleringen av denne forblir ikke-diskriminerende. Når det kommer til sokkelen er det nok mer tvilsomt at Norge bare kan fortsette som før, uten å stadig bli utfordret av de øvrige traktatpartene.

Nå har vi sett på seks ulike løsninger. Er det, etter dette, i Norges interesse å revidere Svalbardtraktaten? Det virker etter dette som lite sannsynlig at Norge vil nå frem med sin side av saken ved verken diplomatiske forhandlinger eller ved en ny Svalbardkonferanse. Flere store traktatparter som USA, England, og Russland er klar i sin oppfatning av Svalbardtraktaten må få anvendelse også i fiskevernsonen, og Norge på sin side står ganske alene med sin tolkning. En ny Svalbardkonferanse vil derfor antagelig ikke være i Norges interesse. På den andre siden vil det nok være i Norges interesse om svalbardtraktaten forsøkes revidert ved en ny svalbardkonferanse, fremfor å havne fremfor en internasjonal domstol, hvor resultatet vil være mindre forutsigbart og påvirkbart.

5.5 Konklusjon

Hovedproblemstillingen i denne avhandlingen er om Svalbardtraktaten moden for revisjon. Det virker klart at det er behov for å klargjøre det geografiske virkeområdet for traktaten.

Hva burde en eventuell tilleggsprotokoll til Svalbardtraktaten gå ut på? Selvsagt burde det geografiske virkeområdet defineres nærmere. Traktaten burde også bringes i samsvar med Havrettskonvensjonens reguleringer og definisjoner. En tredje ting som burde inngå i traktaten er reguleringen av kontinentalsokkelen.

Det virker som om en endelig avklaring av svalbardtraktatens geografiske virkeområde er uunngåelig.

⁷⁴ Pedersen, Torbjørn, ”Endringer i internasjonal Svalbard-politikk”, *Internasjonal Politikk*, 2009 nr. 1, s.41.

6 Referanser

Lover

Lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (svalbardloven)

Lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone (økonomiske soneloven)

Lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven)

Lov 6. juni 2008 om forvaltning av viltlevende marine ressursar (havressurslova)

Lov 20. mai 2005 om straff (straffeloven)

Forarbeider

Ot.prp.nr.4 (1976-1977)

St. Prp. No. 51 (2005-2006)

Forskrifter

FOR-1977-06-03-6 Forskrift om fiskevernsoner ved Svalbard

FOR-2014-12-19-1836 Forskrift om forbud mot fangst av snøkrabbe (Forskrift om forbud mot fangst av snøkrabbe)

FOR-2016-12-13-1560 Forskrift om regulering av fisket etter torsk i fiskevernsonen ved Svalbard i 2017 (Forskrift om torskefisket i fiskevernsonen ved Svalbard, 2017)

FOR-2016-12-13-1561 Forskrift om regulering av fisket etter hyse i fiskevernsonen ved Svalbard i 2017 (Forskrift om regulering av fisket etter hyse i fiskevernsonen ved Svalbard, 2017)

Internasjonale traktater

Treaty concerning the Archipelago of Spitsbergen (Svalbardtraktaten), 1920

United Nations convention on the law of the sea (UNCLOS), 1982

Convention on the continental shelf, 1958

Vienna Convention on the law of Treaties, 1969

Convention on future multilateral cooperation in north-east atlantic fisheries (NEAFC), 1980

Statute of the International Court of Justice, 1945

Stortingsmeldinger

St.meld nr. 39 (1974-75) Vedrørende Svalbard

St.meld. nr. 40 (1985-86) Svalbard

St.meld. nr. 9 (1999-2000) Svalbard

St.meld. nr. 30 (2004-2005) Muligheter og utfordringer i nord

St.meld. nr. 22 (2008-2009) Svalbard

St.meld. nr. 32 (2015-2016) Svalbard

Rettspraksis:

Rt. 1996 s. 624

Rt. 2006 s. 1498

Rt. 2014. s. 272

Øst-Finnmark Tingrett, 24.01.2017, 16-127291MED-OSFI

Internasjonale rettsavgjørelser

Namibia (Legal Consequences) Advisory Opinion, *ICJ Reports*, 1971 s. 31.

Petroleum Development Ltd v. Ruler of Qatar, *International Law Reports*, Vol. 18, 1951 s. 161

Petroleum Development Ltd v. Sheikh of Abu Dhabi, *International Law Reports*, Vol. 18, 1951, s. 144

Aegan Sea Continental Shelf (*Greece v Turkey*), *ICJ Reports*, 1978 s. 3

Guinea-Bissau v. Senegal, *Revue Générale dei Droit International*, Vol. 94, 1990 s. 269

Juridisk litteratur

Churchill, Robin, og Ulfstein, Geir, ”The disputed maritime zones around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*”, 2010 s. 551-593

Falkanger, Aage Thor, ”Noen folkerettslige problemstillinger i nordområdene –i fortid og nåtid”, *Lov og rett*, 2007 s. 323-344.

Fause, Lars, ”Fiskerikriminalitet – del 1”, *Tidsskrift for strafferett*, 2008 s. 3-26.

Jensen, Øystein, *Noreg og havets folkerett* (Trondheim 2014)

Jørgensen, Jørgen Holten. *Russisk Svalbardpolitikk* (Bergen 2014)

Krokeide, Kjetil, ”Norsk lovgivnings anvendelse på kontinentalsokkelen”, *Tidsskrift for rettsvitenskap*, 1981 s. 51

Numminen, Lotta, ”A history and functioning of the Spitsbergen treaty”, *The Spitsbergen treaty: Multilateral governance in the Arctic*”, 2011 s. 7-21

Pedersen, Torbjørn, ”Endringer i internasjonal Svalbard-politikk”, *Internasjonal politikk*, 2009, nr.1 s. 31-44

Ulfstein, Geir, ”Reguleringsproblemer i fiskevernsonen ved Svalbard”, *Lov og Rett* 1987 s. 336-344.

Ulfstein, Geir, *The Svalbard Treaty – From Terra Nullius to Norwegian sovereignty* (Oslo 1995)

Ørebech, Peter. ”Om Svalbardlovgivningen – noen merknader til Lars Jorkjend”, *Lov og Rett*, 1986 s. 367-370.

Nettsider

Aftenposten, ”Det sårbare Svalbard”, Sist lest: 18.04.17

<http://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/Det-sarbare-Svalbard--Per-Anders-Madsen-68327b.html>

BBC News, ”Fleeing trawler in Russian waters”, Sist lest: 04.04.17

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4351136.stm>

Havforskningsinstituttet, ”Fant snøkrabbe ved Svalbard”, Sist lest: 16.03.17

http://www.imr.no/nyhetsarkiv/2011/september/fant_snokrabbe_ved_svalbard/nb-no

Havforskningsrapporten, ”Snøkrabbe”, Sist lest: 16.03.17

<http://www.imr.no/filarkiv/2016/05/snekrabbe.pdf/nb-no>

Jointfish.com, ”Om fiskerikommisjonen”, Sist lest: 30.04.17

<http://www.jointfish.com/OM-FISKERIKOMMISJONEN>

Nordnorsk debatt, ”Kampen om snøkrabben”, Sist lest: 28.03.17

Regjeringen.no, ”Folkerettslige spørsmål i tilknytning til Svalbard”, Sist lest: 18.04.17

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/folkerett/svalbard/id2350955/>

Regjeringen.no, ”Havrettskonvensjonen”, Sist lest: 07.03.17

<https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/rydde-internasjonalt/havrettskonvensjonen/id445763/>

Regjeringen.no, ”Norges økonomiske sone”, Sist lest: 13.03.17

<https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/rydde-internasjonalt/norges-okonomiske-sone/id434515/>

Regjeringen.no, ”Kontinentalsokkelens utstrekning”, Sist lest: 16.04.17

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/folkerett/kontinentalsokkelens-utstrekning/id449044/>

Regjeringen.no, ”Kontinentalsokkelen: Spørsmål og svar.”, Sist lest: 16.04.17

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/folkerett/kontinentalsokkelen-sporsmal-og-svar/id448309/>

Regjeringen.no, ”Territorialfarvannet og den tilstøtende sone”, Sist lest: 07.03.17

<https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/rydde-internasjonalt/territorialfarvannet-og-den-tilstotende-/id594461/>

Store Norske Leksikon, ”Kontinentalsokkel”, Sist lest: 15.04.17

<https://snl.no/kontinentalsokkel>

Store Norske Leksikon, ”Kontinentalsokkel – rettslige forhold”. Sist lest 15.04.17

https://snl.no/kontinentalsokkel_-_rettslige_forhold

Store Norske Leksikon, ”Mare liberum”, Sist lest: 07.03.17

https://snl.no/Mare_liberum

Store Norske Leksikon, ”Svalbard”, Sist lest: 07.03.17

<https://snl.no/Svalbard>

Svalbardposten, ”Strid om krabbefangst ved Svalbard”, Sist lest: 16.03.17

<http://svalbardposten.no/nyheter/strid-om-krabbefangst-ved-svalbard/19.8101>

Svalbardposten, ”Ønsker sterk merkevare”, Sist lest: 16.03.17

<http://svalbardposten.no/nyheter/onsker-sterk-merkevare/19.7064>

UN.org, ”General assembly, twenty-second session, official records”, Sist lest: 13.03.17

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/pardo_ga1967.pdf

UN.org, ”Havrettskonvensjonen - Et historisk perspektiv”, Sist lest: 13.03.17

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm

UN.org, ”Kronologisk liste over ratifiseringer av havrettskonvensjonen”, Sist lest: 13.03.17

http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Law%20of%20the%20Sea

VG, ”Fiske-Sanberg: Vi gir ikke bort en eneste krabbe”, Sist lest: 16.03.17

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/eu/fiske-sandberg-vi-gir-ikke-bort-en-krabbe/a/23906465/>